Verslag steenuilbescherming midden Zeeland 2026

door Peter Boelee Veldmedewerker Zeeuws Steenuilfonds, foto's van Monique van Kootwijk

Alle organismen zullen zich in de nabije toekomst aan moeten passen aan de klimaatverandering. En als ze dat niet doen of niet kunnen zullen bepaalde soorten of moeten verhuizen of ze zullen uitsterven. Dit geldt ook voor veel vogelsoorten, als voorbeeld de koolmezen die in de periode dat de jongen uit het ei komen te laat zijn om nog rupsen te eten omdat die rupsen steeds vroeger beschikbaar komen.

Het succes van steenuilbroedsels is van de veel omstandigheden afhankelijk, is er voldoende nestgelegenheid, kunnen ze onderling uitwisselen, is er nog geschikte biotoop beschikbaar, is er voldoende voedsel binnen bereik tijdens de tijd dat de jongen opgroeien. En dan is vooral het weer van grote invloed op het broedsucces. Steenuilen vinden hun voedsel uitsluitend binnen hun territorium en dat is over het algemeen niet veel groter dan 1 Ha. Ze zijn kennelijk niet in staat om bij gebrek aan voedsel binnen hun eigen territorium op zoek te gaan buiten hun territorium. In zo'n situatie zullen de jongen sterven van de honger.

Dus de omstandigheden voor een geslaagd broedseizoen moeten perfect zijn zodat er voldoende eieren worden gelegd en de jongen grote kans maken gezond uit te vliegen. En nu met de klimaatverandering worden de omstandigheden voor een perfect broedseizoen steeds moeilijker. Of het is te nat (weinig muizen) of het is te droog (weinig muizen en weinig vervangend voedsel regenwormen) of het is te koud…

In het broedseizoen van 2026 waren een stuk minder nestkasten bezet dan in 2025. (54 tegen 74 in 2025) Toch werden er op die 74 plekken wel steenuilen gezien. Ik noem de verschillende oorzaken waarom deze nestkasten mogelijk niet in gebruik waren: 4 steenuilen waren ouder dan 10 jaar dan is een week strenge vorst voor hen vaak al te veel. Er waren nestkasten uit de boom gewaaid. Op sommige plekken werden kapotte nestkasten omgeruild voor nieuwe nestkasten en dan gebeurt het hier nog wel eens dat de steenuilen daarna naar een andere plek omzien. Soms werd er te veel op het erf aangepast zoals verbouwingen, het kappen van bomen, speelgoed onder de nestboom enz. Het is heel jammer dat op de enige plek op Walcheren waar al 20 jaar werd gebroed, het steenuilpaartje niet is teruggekeerd.

Veel nestkasten die oud zijn moeten worden vervangen maar daar houden de Bevelandse steenuilen helemaal niet van. Soms plaatsen we al in vroeg stadium een nieuwe nestkast naast de oude maar tot nu toe heeft dat niet gewerkt. Zodra de broedkast weg moet worden gehaald, vertrekt over het algemeen het vaste steenuilpaar. Later komt er dan wel weer een nieuw koppel.

De reden dat er dit jaar minder gebroed werd kan dus te maken hebben met bovengenoemde veranderingen en de weersomstandigheden. In 54 nestkasten is gebroed, 17 broedsels daarvan mislukten maar uit de 37 overgebleven geslaagde broedsels zijn toch nog 123 jongen geringd en uitgevlogen. Vorig jaar waren dat er maar iets meer.

Steenuilen broeden maar één keer per jaar en zijn de omstandigheden dan niet optimaal dan mislukken veel broedsels of ze beginnen er niet eens aan. Alle uilen en roofvogels zijn in staat om nog vóór het broedseizoen begint ‘in te schatten’ hoeveel voedsel beschikbaar is en passen het juiste aantal eieren aan. Dit jaar werden er gemiddeld meer eieren gelegd dan vorig jaar.

We werken nu met een ploegje van 8 vaste vrijwilligers. Hierdoor was het mogelijk om dit jaar alle, de door ons gedurende 20 jaar geplaatste, nestkasten (324) te controleren. Zo vonden we dit jaar op 3 plekken steenuilen in een nestkast waarvan wij niet op de hoogte waren. En er worden ook nog steeds nieuwe nestkasten bijgeplaatst. Hierbij is het belangrijk dat we een goed contact opbouwen en blijven onderhouden met de nestkasthouders. Want zonder hen zou het hier niet zo goed zijn gegaan met de steenuilpopulatie. Het Zeeuws Steenuilfonds werkt samen met de uilenwerkgroepen van Tholen en Schouwen-Duiveland omdat daar in de afgelopen jaren ook weer steenuilen zijn gezien.

Peter ringt een jonge steenuil

Aan de steenuilfilm wordt nog gewerkt.
Dit jaar is het jaar van de Steenuil. Er wordt door de Vogelbescherming een fonds opgericht om beschermende maatregelen te kunnen nemen om de steenuilbiotopen in Nederland te kunnen behouden. Tevens worden erop klei- en op zandgronden nestkasten met camera’s geplaatst om te onderzoeken welke voer er voor de jongen wordt binnengebracht. Het gaat met de steenuilen op de zandgronden beter dan op de kleigronden en met dit onderzoek kan worden bekeken of dat aan het voer ligt. Ook wij doen hieraan mee met één nestkast en de aanleg van kast en camera’s wordt door professionele mensen aangelegd. Op dit erf gaat het om een nieuwe nestkast waarin twee camera’s zijn gemonteerd. Ik wil hierbij opmerken dat er terughoudendheid moet worden getracht met het aanbrengen van webcams in bestaande nestkasten. Want de kans dat steenuilen hiermee verstoord worden is groot. Lees meer over het Jaar van de Steenuil op de site van de Vogelbescherming.

Voor de Bevelandse steenuilen was dit een wat minder jaar terwijl het voor de kerkuilen, die ook voornamelijk in nestkasten broeden, een top jaar was. Veel kerkuilen hebben twee keer gebroed en hadden gemiddeld nesten met 5 jongen.

De medewerkers van het Zeeuws Steenuilfonds, willen alle mensen die ons financieel steunen van harte bedanken. Dit jaar lukte het weer om voldoende duurzaam hout te kopen voor het maken van 30 steenuilnestkasten. Maar die zijn alweer bijna op en we zullen dus opnieuw 30 nestkasten moeten laten maken. Financiële steun is dus van harte welkom. Kijk op de site www.zeeuwssteenuilfonds.nl wat u kunt doen.
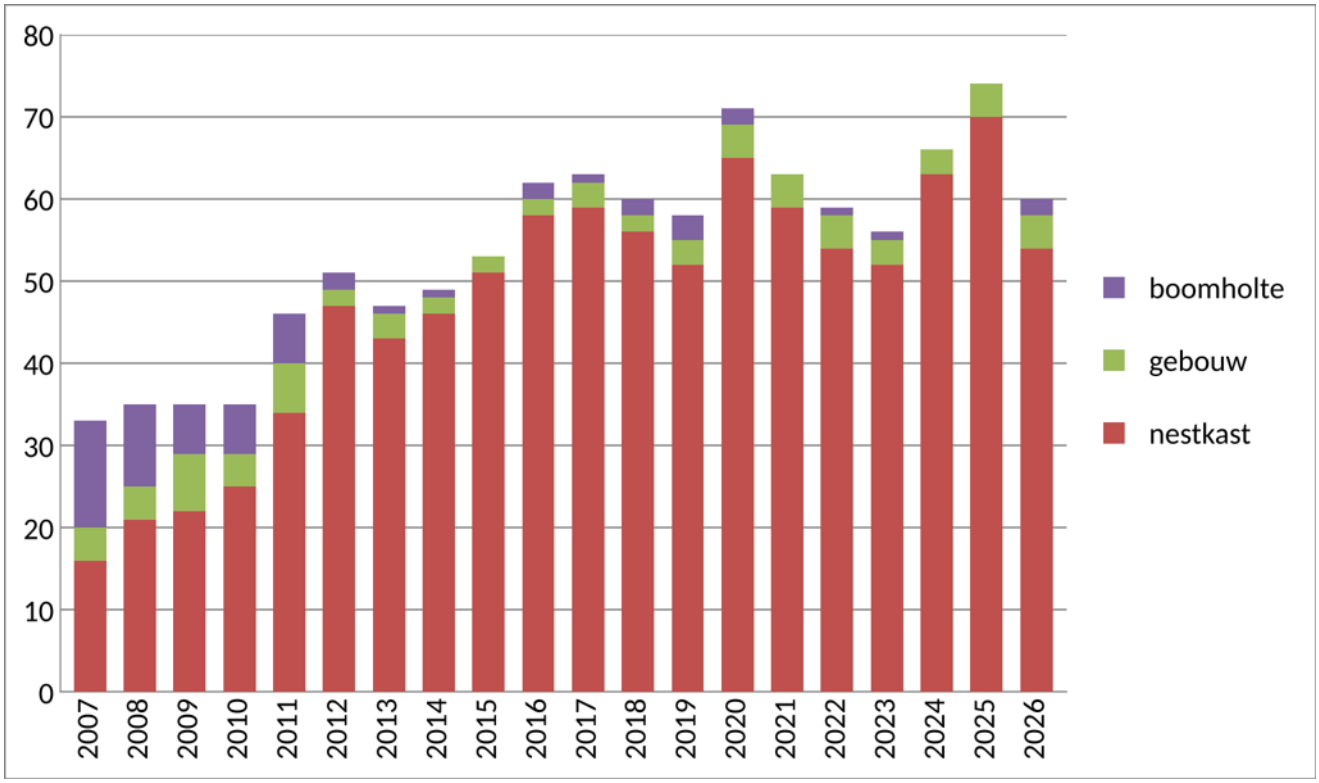
Bij deze worden alle mensen, die de steenuil op wat voor manier dan ook steunen, hartelijk bedankt!